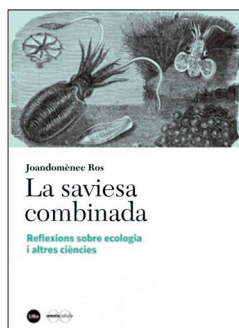

LLIBRES

BIOGRAFIA CIENTÍFICA D'UN MESTRE

La saviesa combinada *Reflexions sobre ecologia i altres ciències*

JOANDOMÈNEC ROS
Publicacions de la
Universitat de Barcelona.
Barcelona, 2016.
312 pàgines.

L'ecologia és una de les branques de la ciència que aborda millor la naturalesa des d'una visió transversal i integradora. L'ecologia utilitza no només els coneixements de les diferents disciplines del saber per entendre i explicar el nostre entorn, sinó que també fa ús d'una gran varietat de metodologies per explicar el que el científic observa. Aquesta visió integradora i transversal del coneixement la trobem en aquest llibre, en què Joandomènec Ros utilitza un ampli ventall de maneres d'explicar el seu pensament i la seva obra. En el llibre podem llegir articles, textos d'opinió, fragments de llibres i assaigs, passatges dels seus diaris elaborats durant campanyes científiques per l'oceà, etc. L'autor demostra així la seva versatilitat i diversitat de recursos literaris i educatius per a expressar

la seva prolífica i diversa obra científica, educativa, divulgativa i assagística. A partir d'una llista molt completa d'escrits, l'autor reivindica la ciència com a component fonamental de la cultura científica al mateix nivell que les humanitats.

La lectura del text és un viatge pel pensament de l'autor, però es poden recollir un nombre molt significatiu de propostes interessants per a optimitzar un sistema tan heterogeni com és el binomi recerca/ensenyament en el món universitari. Al llarg del text es visualitzen dos conceptes que trobo fonamentals: un compromís clar pel paper cabdal de la ciència en la nostra societat i una clara formació docent. No només es pot gaudir del contingut i el relat, així com del pensament d'una persona apassionada per la recerca i la docència, sinó que no hi ha cap apartat que no aportï informació i discurs, dels quals podem aprendre.

La primera part del llibre és com un bany de realitat sobre el complex sistema d'ensenyament i sobre el reconeixement, no sempre real, de l'aportació de la ciència a la societat. L'autor explicita quanta distància roman encara entre el que la ciència proposa o suggereix i el que els polítics –assessorats o no per científics– fan. La crítica a les administracions per no saber o no voler escoltar el que els aporta el coneixement és realment subtil i està molt correctament exposada. Hi ha pocs científics que ho facin tan bé com l'autor. La segona part del llibre se centra en la transmissió del coneixement a les aules, especialment a les d'ensenyament superior reglat, i en les eines didàctiques emprades no només per a ensenyar ecologia als estudiants universitaris, sinó també a la societat en general. L'autor reivindica el paper que haurien de tenir els docents universitaris i investigadors com a divulgadors de la seva recerca i del seu coneixement. Els elements del trinomi «recerca, docència i divulgació»

haurien d'anar junts i l'autor és un clar exemple del fet que qui fa bé una cosa pot fer bé les altres; tan sols cal un pas endavant en el compromís amb la societat, que l'autor ha fet de manera exemplar.

La tercera i quarta part del llibre estan plenes d'experiències personals tant en el camp de la divulgació científica com en el de la recerca. Si bé l'autor, per la seva situació actual com a president de l'Institut d'Estudis Catalans i altres circumstàncies que explica al llibre, ha deixat la recerca professional activa, no ha deixat mai d'estar a prop dels seus resultats. En tots els relats, especialment els més personals, com són els diaris de les campanyes oceanogràfiques en les quals ha participat com un investigador més, demostra que segueix amb la mateixa il·lusió i capacitat d'observar i explicar el que observa, eines fonamentals per a tot investigador. L'autor ofereix minuciosament detalls de quan va ser director d'equips que desenvolupaven recerca marina innovadora en el litoral català, i explica les seves experiències i vivències personals mentre compartia objectius i esperances amb els seus companys d'equip. Entre línies s'albira el paper de líder d'una persona amb una sòlida trajectòria formativa.

«L'autor reivindica la ciència com a component fonamental de la cultura científica al mateix nivell que les humanitats»

En la darrera part del llibre, l'autor no s'oblida del reconeixement cap als seus mestres, les persones que han marcat el seu pensament i la seva formació, fet que l'honora i que, com a lector, s'agraeix molt, ja que és interessant saber les fonts del seu pensament per a entendre millor els plantejaments i les propostes. Cadascun dels apartats personalitzats esdevé no només un relat sobre la vida, obra i pensament de la persona elegida, sinó també un conjunt de propostes i suggeriments sorgits de la mescla del pensament de l'autor i del científic escollit. Tota una lliçó d'història i de ciència, ambdues excel·lentment combinades.

Amb els epílegs i l'annex es completa un llibre variat, heterogeni i amè. No puc oblidar que al text es troben propostes per a millorar la recerca i la docència superior al nostre país i també una crítica clara, objectiva i respectuosa cap al no reconeixement suficient de la ciència i del paper dels científics per part de la societat. Una crítica que s'adreça no només a les administracions, sinó també a les posicions de diferents col·lectius socials sobre temes com, per exemple, la paraciència o el divorci entre cultura i ciència. El camí que assumeix i proposa l'autor és potser el millor per superar aquestes posicions, i promoure l'ensenyament i el coneixement objectiu de la informació.

JOSEP MARIA GILI I SARDÀ

Professor d'investigació del CSIC-Institut de Ciències del Mar (Barcelona)